

NHẬN THỨC VỀ ẢNH HƯỞNG CỦA THUỐC LÁ ĐỐI VỚI SỨC KHỎE RĂNG MIỆNG VÀ THÁI ĐỘ TIẾP NHẬN TƯ VẤN CAI THUỐC TỪ BÁC SĨ RĂNG HÀM MẶT CỦA NGƯỜI BỆNH TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA ĐỒNG ĐA

Nguyễn Anh Chi¹, Lê Hưng¹, Phan Thị Bích Hạnh¹

Hà Lan Hương² và Lê Linh Chi^{1,✉}

¹Trường Đại học Y Dược, Đại học Quốc gia Hà Nội

²Bệnh viện E

Nghiên cứu mô tả cắt ngang được thực hiện trên 60 người bệnh đi khám tại Bệnh viện Đa khoa Đồng Đa Hà Nội nhằm đánh giá nhận thức về ảnh hưởng của hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng và thái độ tiếp nhận tư vấn cai thuốc từ bác sĩ răng hàm mặt của đối tượng trên. Kết quả cho thấy phần lớn người bệnh có kiến thức tốt về ảnh hưởng của hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng (80%). Tỷ lệ người bệnh nhận thức được hút thuốc lá có nguy cơ gây đổi màu răng, hôi miệng, ung thư miệng, sâu răng và nha chu là khá cao. Tuy nhiên, người bệnh lại chưa có nhận thức tốt về mối quan hệ giữa hút thuốc lá và làm giảm vị giác (31,7%), làm chậm lành thương (28,3%) và làm thất bại cấy ghép implant (16,7%). Ngoài ra, kết quả cho thấy bệnh nhân có thái độ rất tích cực đối với sự tham gia của bác sĩ Răng Hàm Mặt trong các hoạt động hỗ trợ cai thuốc lá. Như vậy, bác sĩ Răng Hàm Mặt cần đảm nhiệm và đẩy mạnh công tác tuyên truyền về tác hại của thuốc lá với sức khỏe răng miệng tới người bệnh.

Từ khoá: Sức khỏe răng miệng, hút thuốc lá, nhận thức, thái độ.

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hút thuốc lá là nguyên nhân của nhiều căn bệnh nguy hiểm và là nguyên nhân phổ biến nhất dẫn đến tử vong mà có thể ngăn chặn trên thế giới.¹ Theo báo cáo của WHO, hút thuốc lá đã giết chết 100 triệu người trên toàn thế giới trong thế kỷ 20 và cảnh báo rằng nó có thể giết chết hơn 1 tỷ người trong thế kỷ 21. Hiện nay, có đến 25 căn bệnh liên quan đến sử dụng thuốc lá như: đột quỵ, mạch vành, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, ung thư phổi.² Trong đó, ảnh hưởng của hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng đang là một trong những vấn đề thu hút nhiều sự quan tâm trên thế giới. Nghiên

cứu: “Hút thuốc lá và sức khỏe răng miệng ở người lớn độ tuổi 18 - 64” của Barbara Bloom năm 2008 đã chỉ ra rằng: So với người cùng độ tuổi, số người hút thuốc lá có tình trạng răng miệng không tốt chiếm 30%, cao gấp hai lần so với người từng hút thuốc lá và gấp ba lần người chưa bao giờ hút thuốc lá.³ Hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ gây ra rất nhiều vấn đề răng miệng như nhiễm màu răng, hôi miệng, các bệnh nha chu, làm chậm quá trình lành thương, các tổn thương tiền ung thư và ung thư miệng.⁴ Có các ảnh hưởng rất dễ quan sát và ở giai đoạn đầu có thể hồi phục được sau khi dừng hút thuốc.^{2,5} Do vậy, hiện nay, nhiều quốc gia trên thế giới đang thực hành nhiều giải pháp can thiệp tích cực, nhằm nâng cao nhận thức của người dân về sự ảnh hưởng của hút thuốc lá tới sức khỏe răng miệng, với sự tham gia đồng đẳng của đội ngũ cán bộ y tế. Bác sĩ Răng Hàm Mặt đóng

Tác giả liên hệ: Lê Linh Chi

Trường Đại học Y Dược, Đại học Quốc gia Hà Nội

Email: linhchi.le.2710@gmail.com

Ngày nhận: 04/03/2024

Ngày được chấp nhận: 14/03/2024

góp một phần quan trọng trong sự nghiệp chăm sóc sức khỏe và có cơ hội được tiếp xúc với đa số người dân. Qua đó, nhiều bằng chứng chỉ ra rằng họ đạt hiệu quả trong việc tư vấn cai nghiện thuốc lá như bất kỳ nhóm ngành chăm sóc sức khỏe nào khác.⁴

Tại Việt Nam, việc hút thuốc lá là nguyên nhân gây ra nhiều bệnh đã được truyền thông rộng rãi và không còn xa lạ gì đối với đa số người dân. Tuy nhiên, thông tin rằng hút thuốc lá có nhiều tác hại đối với sức khỏe răng miệng lại chưa được phổ cập nhiều đến người bệnh. Hơn thế nữa, quan điểm của người dân khi được tiếp nhận tư vấn cai thuốc lá từ bác sĩ Răng Hàm Mặt cũng chưa được tìm hiểu rộng rãi. Do vậy, để góp phần mô tả thực trạng nhận thức của người bệnh về ảnh hưởng của HÚT thuốc lá và làm cơ sở cho các biện pháp phòng chống hút thuốc lá của người dân, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài “Nhận thức về ảnh hưởng của thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng và thái độ tiếp nhận tư vấn cai thuốc từ bác sĩ Răng Hàm Mặt của người bệnh tại Bệnh viện Đa khoa Đống Đa” với mục tiêu mô tả nhận thức về ảnh hưởng của thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng của người bệnh có hút thuốc lá tại Bệnh viện Đa khoa Đống Đa và thái độ tiếp nhận tư vấn cai thuốc từ bác sĩ Răng Hàm Mặt của nhóm người bệnh trên.

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP

1. Đối tượng

Tiêu chuẩn lựa chọn

- Hiện tại đang hút thuốc lá.
- Không có bệnh lý toàn thân và răng miệng cấp tính.
- Đồng ý và tự nguyện tham gia vào nghiên cứu.

Tiêu chuẩn loại trừ

- Không đồng ý tham gia vào nghiên cứu.
- Trả lời câu hỏi không rõ ràng.

2. Phương pháp

Thiết kế nghiên cứu: Mô tả cắt ngang.

Thời gian và địa điểm nghiên cứu: Nghiên cứu được thực hiện từ tháng 4/2023 đến tháng 5/2023 tại phòng khám Răng Hàm Mặt của Bệnh viện Đa khoa Đống Đa, Hà Nội.

Cỡ mẫu, chọn mẫu: Chọn toàn bộ người bệnh đáp ứng tiêu chuẩn nghiên cứu trong thời gian nghiên cứu. Trên thực tế chúng tôi đã phỏng vấn được 60 người bệnh tại Bệnh viện Đa khoa Đống Đa.

Thông tin thu thập

Phỏng vấn trực tiếp: Qua bộ câu hỏi thu thập các thông tin về cá nhân, nhận thức về ảnh hưởng của hút thuốc lá và thái độ tiếp nhận tư vấn cai thuốc từ bác sĩ Răng Hàm Mặt của người bệnh có hút thuốc lá tại Bệnh viện Đa khoa Đống Đa. Bộ câu hỏi được điều chỉnh từ các nghiên cứu trước đó (Terrades et al, 2009; Sood et al, 2014).^{4,6}

Các biến số về đặc điểm dân số bao gồm tuổi, giới tính, trình độ học vấn và tình trạng hút thuốc lá tự báo cáo (số điếu thuốc hút mỗi ngày, thời gian hút). Sau đó là các câu hỏi cụ thể trong đó người tham gia được yêu cầu chọn những vấn đề tổng quát và nha khoa mà họ cho rằng hút thuốc có ảnh hưởng. Các vấn đề này bao gồm bệnh phổi và tim, ung thư miệng, tổn thương niêm mạc miệng, bệnh nha chu, bệnh sâu răng, giảm vị giác, đổi màu răng, hôi miệng, làm chậm quá trình lành thương và thất bại cấy ghép răng. Cuối cùng là các câu hỏi cho người bệnh chọn lựa để bày tỏ thái độ của bản thân về việc bác sĩ Răng Hàm Mặt tham gia vào việc tư vấn cai thuốc lá.

Thu thập và phân tích số liệu

Số liệu được thu thập và nhập bằng phần mềm Epidata và phân tích bằng phần mềm SPSS 20.0. Thống kê mô tả (tần số, phần trăm, giá trị trung bình và độ lệch chuẩn) và thống

kê suy luận được sử dụng để mô tả thông tin chung và các yếu tố liên quan.

3. Đạo đức nghiên cứu

Khía cạnh đạo đức của đề tài, đề tài được sự chấp thuận của bệnh viện và người bệnh. Đối tượng tham gia nghiên cứu được thông báo rõ mục đích của nghiên cứu. Nghiên cứu chỉ

tiến hành trên những đối tượng tự nguyện tham gia nghiên cứu và trên tinh thần hợp tác, không ép buộc. Các thông tin về đối tượng nghiên cứu được bảo mật, chỉ phục vụ mục đích nghiên cứu mà không phục vụ bất kỳ mục đích nào khác.

III. KẾT QUẢ

Bảng 1. Đặc điểm dân số của đối tượng nghiên cứu (n = 60)

	Đặc điểm	n	%
	Tuổi (trung bình \pm độ lệch chuẩn)	63,6 \pm 12,2	
Giới	Nam	59	98,3
	Nữ	1	1,7
Trình độ học vấn	Tiểu học	13	21,7
	Trung học	24	40
	Trung cấp/Cao đẳng/Đại học	23	38,3
Số năm hút thuốc lá	1 - 5 năm	5	8
	6 - 10 năm	9	15
	11 - 20 năm	19	32
	> 20 năm	27	45
Tần suất hút thuốc lá	1 - 5 điếu/ngày	8	13
	6 - 10 điếu/ngày	10	17
	> 10 điếu/ngày	42	70

Bảng 1 cho thấy độ tuổi trung bình của nhóm đối tượng nghiên cứu là 63,6 \pm 12,2 tuổi. Trong số người tham gia nghiên cứu, có 98,3% người là nam và 1,7% người là nữ chiếm. Số người tốt nghiệp trung học chiếm tỷ lệ cao nhất với 40%, tỷ lệ người có học vấn trung cấp/cao đẳng/đại học chiếm tỷ lệ 38,3%, tỷ lệ mới tốt

ngiệp tiểu học là 16,7%. Thời gian hút thuốc lá của đa số người bệnh là trên 20 năm chiếm tỷ lệ 45%, 11 - 20 năm chiếm 32%, 6 - 10 năm chiếm 15%, 1 - 5 năm chiếm 8%. 70% người tham gia nghiên cứu cho biết họ hút trên 10 điếu trong ngày, 17% hút từ 6 - 10 điếu, 13% hút từ 1 - 5 điếu.

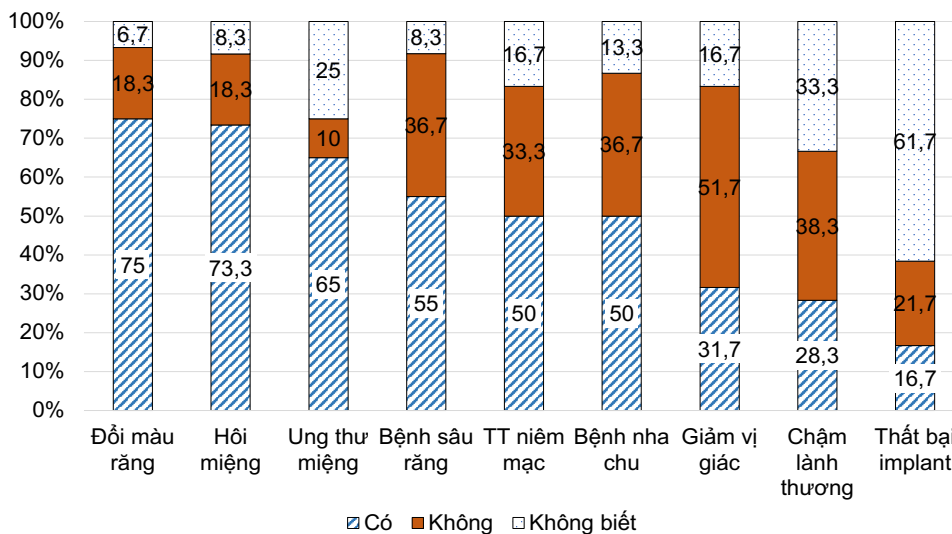
Bảng 2. Nhận thức về ảnh hưởng của hút thuốc lá đối với sức khỏe nói chung và sức khỏe răng miệng của đối tượng nghiên cứu (n = 60)

	Nhận định	n	%
Hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh phổi	Có	54	90
	Không	4	6,7
	Không biết	2	3,3

Nhận định	n	%	
Hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh tim mạch	Có	50	83,3
	Không	6	10
	Không biết	4	6,7
Hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh răng miệng	Có	48	80
	Không	7	11,7
	Không biết	5	8,3

Bảng 2 chỉ rõ rằng người tham gia nghiên cứu phần lớn đều có nhận thức đúng về ảnh hưởng của hút thuốc lá đối với sức khỏe nói chung. Đại đa số người được hỏi đều trả lời đúng là hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh

phổi (90%) và bệnh tim (83,3%). Đối với tác động của thuốc lá đến sức khỏe răng miệng, số người trả lời đúng ít hơn với 80%, 11,7% số người trả lời sai và 8,3% số người không biết về mối quan hệ này.

Biểu đồ 1. Nhận thức về ảnh hưởng của thuốc lá đối với các bệnh răng miệng cụ thể của đối tượng nghiên cứu (%)

Phần lớn đối tượng nghiên cứu trả lời đúng hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của đổi màu răng (75%) và hôi miệng (73,3%). Tỷ lệ đối tượng nghiên cứu biết hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của các bệnh ung thư miệng là 65%. Có 55% số người trả lời rằng hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh sâu răng và 50% số người tham gia nghiên cứu biết hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của các tổn thương ở niêm mạc miệng. 50% số người được phỏng vấn trả lời hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh nha chu. Có 31,7% người bệnh khẳng định có mối liên quan giữa

hút thuốc lá với việc làm giảm vị giác. Chỉ có 28,3% người bệnh nghĩ rằng hút thuốc lá làm chậm quá trình lành thương. Mọi quan hệ giữa hút thuốc lá và việc thất bại trong cấy ghép implant không được biết đến bởi đa số người được phỏng vấn, chiếm tỷ lệ 61,7%. Có 21,7% số người trả lời rằng hút thuốc lá không gây cấy ghép implant thất bại. Số lượng người bệnh biết hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của thất bại trong cấy ghép implant chiếm tỷ lệ thấp nhất trong số các bệnh là 16,7%.

Bảng 3. Thái độ của đối tượng nghiên cứu với việc bác sĩ Răng Hàm Mặt tham gia tư vấn cai thuốc lá (n = 60)

Nhận định		n	%
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt nên quan tâm đến tình trạng hút thuốc lá của người bệnh</i>	Đồng ý	53	88,3
	Không đồng ý	4	6,6
	Không ý kiến	3	5
<i>Mong bác sĩ Răng Hàm Mặt quan tâm đến tình trạng hút thuốc lá của mình</i>	Đồng ý	51	85
	Không đồng ý	4	6,6
	Không ý kiến	5	8,3
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt nên bàn luận về tình trạng hút thuốc lá với người bệnh</i>	Đồng ý	52	86,7
	Không đồng ý	4	6,6
	Không ý kiến	4	6,6
<i>Sẽ đổi bác sĩ Răng Hàm Mặt khác nếu bác sĩ hỏi về tình trạng hút thuốc lá trong lần khám này</i>	Đồng ý	4	6,6
	Không đồng ý	53	88,3
	Không ý kiến	3	5
<i>Sẽ đổi bác sĩ Răng Hàm Mặt khác nếu bác sĩ hỏi về tình trạng hút thuốc lá trong mọi lần khám</i>	Đồng ý	7	11,6
	Không đồng ý	48	80
	Không ý kiến	5	8,3
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt nên cung cấp thông tin về ảnh hưởng của thuốc lá tới sức khỏe răng miệng</i>	Đồng ý	58	96,7
	Không đồng ý	0	0
	Không ý kiến	2	3,3
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt nên biết rõ về tất cả các vấn đề sức khỏe của người bệnh</i>	Đồng ý	50	83,3
	Không đồng ý	2	3,3
	Không ý kiến	8	13,3
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt nên đưa ra lời khuyên cho những người hút thuốc lá</i>	Đồng ý	53	88,3
	Không đồng ý	3	5
	Không ý kiến	4	6,7
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt không biết cách giúp người bệnh cai thuốc lá</i>	Đồng ý	6	10
	Không đồng ý	39	65
	Không ý kiến	15	25
<i>Bác sĩ Răng Hàm Mặt chỉ nên tập trung vào việc cung cấp dịch vụ chăm sóc răng miệng</i>	Đồng ý	4	6,7
	Không đồng ý	38	63,3
	Không ý kiến	18	30

Bảng 3 minh họa rằng đa số người bệnh cho rằng các bác sĩ Răng Hàm Mặt nên quan tâm đến tình trạng hút thuốc lá của họ. 88,3% bệnh nhân sẽ không chuyển sang bác sĩ khác nếu họ được hỏi về tình trạng hút thuốc lá trong lần khám này. 80% số người tham gia sẽ không chuyển sang bác sĩ khác nếu họ được hỏi về tình trạng hút thuốc lá trong mỗi lần thăm khám. Người bệnh có thái độ tích cực đối với sự tham

gia của các bác sĩ Răng Hàm Mặt trong các hoạt động tư vấn cai thuốc lá. Kỳ vọng hàng đầu của bệnh nhân là các bác sĩ giải thích về tác động của hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng. 88,3% bệnh nhân nghĩ rằng các bác sĩ Răng Hàm Mặt nên tư vấn cai thuốc lá cho những bệnh nhân hiện đang hút thuốc lá. 65% bệnh nhân tin rằng các bác sĩ Răng Hàm Mặt biết cách giúp bệnh nhân từ bỏ hút thuốc lá.

Bảng 4. Thái độ của đối tượng nghiên cứu với các lời tư vấn cai thuốc lá từ bác sĩ Răng Hàm Mặt (n = 60)

Nhận định	n	%	
<i>Đánh giá cao việc bác sĩ Răng Hàm Mặt giúp đỡ mình cai thuốc lá</i>	Đồng ý	53	88,3
	Không đồng ý	4	6,7
	Không ý kiến	3	5
<i>Sẽ đến gặp bác sĩ chuyên khoa để cai thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt đề nghị như vậy</i>	Đồng ý	40	66,7
	Không đồng ý	14	23,3
	Không ý kiến	6	10
<i>Sẽ cố gắng bỏ thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt đề nghị như vậy</i>	Đồng ý	48	80
	Không đồng ý	10	16,7
	Không ý kiến	2	3,3
<i>Sẽ cố gắng bỏ thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt cho thấy tác hại của thuốc lá trên sức khỏe răng miệng</i>	Đồng ý	50	83,3
	Không đồng ý	9	15
	Không ý kiến	1	1,7

Bảng 4 cho thấy thái độ của người hút thuốc lá đối với các lời tư vấn cai thuốc của bác sĩ Răng Hàm Mặt rất tích cực: 88,3% người đánh giá cao việc bác sĩ Răng Hàm Mặt giúp đỡ mình cai thuốc lá; 80% người Sẽ cố gắng bỏ thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt đề nghị như vậy; 83,3% sẽ cố gắng bỏ thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt cho thấy tác hại của thuốc lá trên sức khỏe răng miệng và 66,7% người bệnh sẽ đến gặp bác sĩ chuyên khoa để cai thuốc lá nếu bác sĩ Răng Hàm Mặt đề nghị như vậy.

IV. BÀN LUẬN

Kết quả nghiên cứu cho thấy, về ảnh hưởng của thuốc lá đối với sức khỏe nói chung, phần lớn người bệnh đều có nhận thức đúng: Tỷ lệ người biết hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh phổi và bệnh tim lần lượt là 90% và 83,3%. Đối với tác hại của thuốc lá đến sức khỏe răng miệng, số người trả lời đúng chiếm tỷ lệ khá cao là 80%. Kết quả này tương đồng với kết quả trong nghiên cứu của tác giả AK Puranik và các cộng sự tại Ấn Độ với 80% số người hút thuốc

lá có nhận thức được về tác hại của thuốc lá trên sức khỏe răng miệng của họ.⁷ So với kết quả 62,7% người hiểu biết về tác hại của thuốc lá tới sức khỏe răng miệng trong nghiên cứu của tác giả Đoàn Thị Ngọc Trâm và các cộng sự thì kết quả của chúng tôi cao hơn.⁸ Sự khác biệt này có thể là do nghiên cứu của chúng tôi khảo sát đối tượng nghiên cứu có độ tuổi trung bình là 63,6 cao hơn so với độ tuổi trung bình 19,4 trong nghiên cứu của tác giả Đoàn Thị Ngọc Trâm. Những người lớn tuổi thường có thời gian hút thuốc lá lâu hơn những người trẻ tuổi. Tác động của thuốc lá trên sức khỏe răng miệng ở người lớn tuổi thường rõ ràng hơn so với người trẻ tuổi. Một số vấn đề răng miệng phải sử dụng thuốc lá trong một khoảng thời gian dài mới thấy được như ung thư miệng, đổi màu răng, bệnh nha chu...

Kết quả của nghiên cứu cho thấy rằng, nhận thức của người bệnh đối với tác động của thuốc lá đến sức khỏe tổng quát cao hơn so với sức khỏe răng miệng. Điều này có thể là vì hiện nay có rất nhiều chiến dịch và quảng cáo đã phổ cập việc hút thuốc lá như một yếu tố gây ung thư phổi. Phần lớn các cảnh báo trên các bao bì thuốc lá thường tập trung vào các bệnh nội khoa hơn là các bệnh răng miệng. Một nguyên nhân khác có thể là do người dân thường có xu hướng ưu tiên chăm sóc sức khỏe nội khoa hơn là sức khỏe răng miệng. Do vậy, nhiều người không nhận thức đầy đủ về tình trạng của răng miệng của mình và không liên kết nó với việc sử dụng thuốc lá.

Đối với câu hỏi "Bạn nghĩ hút thuốc lá ảnh hưởng đến sức khỏe răng miệng như thế nào?", phần lớn đối tượng nghiên cứu trả lời là hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của đổi màu răng (75%) và hôi miệng (73,3%). Kết quả của chúng tôi khá phù hợp với nghiên cứu của tác giả Poonam Sood và các cộng sự tại Ấn Độ và của tác giả Nurul Asyikin Yahya và các cộng sự

tại Malaysia.^{6,9} Tỷ lệ này cao hơn nhiều khi so sánh với các bệnh răng miệng còn lại. Điều này có thể là do sự nhiễm màu răng và hôi miệng thuộc về vấn đề thẩm mỹ và xã hội, ảnh hưởng trực tiếp tới ngoại hình cá nhân. Do vậy, người bệnh dễ nhận thấy và có xu hướng quan tâm nhiều hơn.

Tỷ lệ đối tượng nghiên cứu chưa nhận thức được hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của bệnh ung thư miệng là 35%. Kết quả này cũng tương đồng với kết quả của tác giả Ananya Madiyal và các cộng sự, tỷ lệ người chưa nhận thức được hút thuốc lá là yếu tố nguy cơ của ung thư miệng là 34,5%.¹⁰ Việc vẫn còn một số lượng người bệnh không biết về mối quan hệ giữa ung thư miệng và thuốc lá là một vấn đề rất nghiêm trọng vì nó có thể dẫn đến sự tiếp tục gia tăng số ca mắc bệnh ung thư này trong những năm tiếp theo.

Kết quả nghiên cứu cho thấy tỷ lệ người bệnh trả lời đúng được ảnh hưởng của hút thuốc lá tới các bệnh sâu răng, tổn thương niêm mạc miệng và bệnh nha chu ở mức trung bình và vẫn còn nhiều người trả lời sai. Nguyên nhân có thể là do người bệnh thường liên hệ các bệnh lý trên với chế độ ăn uống và thói quen vệ sinh răng miệng hơn là thói quen hút thuốc lá.

Nhận thức của người bệnh về tác hại giảm vị giác và làm chậm quá trình lành thương của hút thuốc lá còn thấp với 31,7% và 28,3% tương ứng. Điều này có thể là do các tác động trên thường ít gây đau đớn và không gây ảnh hưởng nhiều tới chất lượng cuộc sống của người bệnh nên ít được quan tâm tới. Người bệnh cũng thường không liên hệ các ảnh hưởng trên với việc sử dụng thuốc lá mà thường nghĩ tới các bệnh nội khoa nhiều hơn.

Mối quan hệ giữa hút thuốc lá và việc thất bại trong cấy ghép implant không được biết đến bởi đa số người được hỏi. Chỉ có 16,7% số

người trả lời đúng về sự tồn tại của mối quan hệ trên, thấp nhất trong số tất cả các bệnh. Implant vẫn là một biện pháp nha khoa mới đối với rất nhiều người bệnh, đặc biệt là người cao tuổi. Có rất nhiều người bệnh cao tuổi khi tham gia nghiên cứu chưa tìm hiểu nhiều về phương pháp tiên tiến này nên không có kiến thức về tác động của hút thuốc lá tới việc cấy ghép implant.

Kết quả về thái độ người bệnh cho thấy đại đa số bệnh nhân trong nghiên cứu có thái độ rất tích cực đối với vai trò của bác sĩ Răng Hàm Mặt trong các hoạt động hỗ trợ cai thuốc lá. Họ hoan nghênh sự hỗ trợ từ các bác sĩ, đặc biệt là khi họ nhận thức được tác hại của việc hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng của họ. Những người hút thuốc lá sẵn sàng làm theo đề xuất và lời khuyên của bác sĩ Răng Hàm Mặt. Nghiên cứu cho thấy các bác sĩ Răng Hàm Mặt có tiềm năng lớn để thúc đẩy mọi người ngừng hút thuốc lá.

Tuy nhiên, vẫn có một phần nhỏ số người bệnh có thái độ hoài nghi với khả năng giúp người bệnh cai thuốc lá của bác sĩ Răng Hàm Mặt. Điều này có thể là do người bệnh cho rằng bác sĩ răng chủ yếu chuyên về các vấn đề liên quan đến sức khỏe răng miệng và không có kinh nghiệm cũng như khả năng hỗ trợ về vấn đề cai nghiện thuốc lá. Ngoài ra, hành động tư vấn cai thuốc trong hoạt động khám chưa được phổ biến. Một số bác sĩ thường không quan tâm hoặc coi vấn đề hút thuốc lá như một chủ đề nhạy cảm để bàn luận với người bệnh. Đây là một thiếu sót rất lớn vì bác sĩ Răng Hàm Mặt là một trong những chuyên gia y tế tiếp xúc thường xuyên với người bệnh nhất nên có vai trò rất quan trọng trong việc giúp đỡ người bệnh cai nghiện thuốc lá. Vì vậy, bác sĩ Răng Hàm Mặt cần trải qua đào tạo đầy đủ, cập nhật kiến thức cho bản thân để có thể tự tin tư vấn và hỗ trợ những người bệnh đang hút thuốc lá.

Về hạn chế của nghiên cứu cỡ mẫu nhỏ chưa đại diện nên đây là nghiên cứu bước đầu tìm hiểu chủ đề rất đáng lưu tâm trong chăm sóc răng miệng cho người hút thuốc lá. Như vậy, trong tương lai cần có những nghiên cứu xây dựng với cỡ mẫu lớn hơn, chọn mẫu ngẫu nhiên đảm bảo tính chất ngoại suy giúp chúng ta có thể tìm hiểu kỹ hơn vấn đề trên. Hơn thế nữa các nghiên cứu tiếp theo có thể kết hợp tìm hiểu yếu tố liên quan đến nhận thức cũng như thái độ của bệnh nhân về vấn đề hút thuốc lá và sức khỏe răng miệng từ đó có thể đề xuất các phương pháp can thiệp hiệu quả.

V. KẾT LUẬN

Người bệnh có kiến thức tổng quát tốt về các tác động của hút thuốc LÁ. Các tác động về mặt thẩm mỹ và xã hội là những tác động mà mọi người cảm nhận nhiều hơn và có thể được sử dụng như các yếu tố động viên để cai thuốc lá. Các tác động của hút thuốc lá đối với sức khỏe răng miệng, như làm chậm quá trình lành vết thương, cảm giác vị lệch và thất bại cấy ghép răng, ít được biết đến hơn và cần được giáo dục thêm.

Ngoài ra, người bệnh có thái độ rất tích cực đối với vai trò của các bác sĩ Răng Hàm Mặt trong các hoạt động tư vấn cai thuốc lá. Các bác sĩ nha khoa không nên do dự khi tư vấn cho bệnh nhân của họ ngừng hút thuốc lá và cho họ thấy các tác động rõ ràng của việc hút thuốc lá ngay khi chúng xuất hiện. Cần thêm nghiên cứu để hiểu rõ mức độ sẵn lòng và sẵn sàng của họ để hỗ trợ người bệnh trong việc từ bỏ hút thuốc lá.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Canada PATH. *Phòng chống tác hại thuốc lá*. Tài liệu dành cho các tổ chức và cá nhân quan tâm đến vấn đề thuốc lá. Nhà xuất bản Thanh niên. 2000:8-19.

2. Johnson N W, Bain C A. Tobacco and oral disease. EU-Working Group on Tobacco and Oral Health. *Br Dent J.* 2000;189(4):200-6.
3. Bloom B, Adams P F, Cohen R A, et al. Smoking and oral health in dentate adults aged 18-64. *NCHS Data Brief.* 2012;(85):1-8.
4. Terrades M, Coulter W A, Clarke H, et al. Patients' knowledge and views about the effects of smoking on their mouths and the involvement of their dentists in smoking cessation activities. *Br Dent J.* 2009;207(11):E22; discussion 542-3.
5. Preber H, Bergstrom J. Effect of non-surgical treatment on gingival bleeding in smokers and non-smokers. *Acta Odontol Scand.* 1986;44(2):85-9.
6. Sood P, Narang R, Swathi V, et al. Dental patient's knowledge and perceptions about the effects of smoking and role of dentists in smoking cessation activities. *Eur J Dent.* 2014;8(2):216-223.
7. Puranik A, Mishra P, Kumar S, et al. Dental Patient's Knowledge and Awareness Regarding Effects of Smoking on Oral Health among Smokers and Nonsmokers: A Comparative Study. *Journal of Orofacial Research.* 2013;3(2):77-80.
8. Đoàn Thị Ngọc Trâm, Trần Thị Minh Huệ, Hoàng Nguyễn Nhật Linh. Kiến thức, thái độ, thực hành và một số yếu tố liên quan đến hút thuốc lá ở nam thanh niên từ 15-24 tuổi, tại quận Hải Châu, thành phố Đà Nẵng. *Tạp chí Khoa học Và Công nghệ - Đại học Đà Nẵng.* 2016;8(105):35-38.
9. Nurul Asyikin Yahya Roslan Saub, Mariani Md Nor, Noriah Yusof. Dental patient knowledge about the effects of smoking and attitudes about the role of dentists in smoking cessation. *Southeast Asian J Trop Med Public Health.* 2017;48(2):473-484.
10. Ananya Madiyal Vidya Ajila, G Subhas Babu, Shruthi Hegde. Knowledge and attitude of South-Indian smokers towards smoking associated health risk. *Journal of Health and Allied Sciences NU.* 2017;7(2):24-30.

Summary

DENTAL PATIENTS' AWARENESS ABOUT THE EFFECTS OF SMOKING ON ORAL HEALTH AND THEIR ATTITUDES TOWARDS THE INVOLVEMENT OF DENTISTS IN SMOKING CESSATION COUNSELLING

The study was conducted on 60 patients visited Dong Da General Hospital to assess the awareness regarding the effects of smoking on oral health and their attitudes towards the involvement of dentists in smoking cessation counselling. The results show that patients have a good knowledge of the effects of smoking on oral health (80%). The percentage of patients' awareness that smoking affects teeth staining, halitosis, oral cancer, caries and periodontal diseases is high. However, patients are significantly less aware of the relationship between smoking and bad taste (31.7%) and on impaired healing (28.3%) and on implant failure (16.7%). Overall, patients hold very positive attitudes towards dentists' role in smoking cessation.

Keywords: Oral health, smoking, awareness, attitude.